

РИТОРИКА В ІНЖЕНЕРІЇ

СОЛОВЙОВА Наталія, здобувачка

РАЗУМОВСЬКА Надія, старший викладач

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Уміння ефективно спілкуватися за допомогою усної та письмової мови має вирішальне значення для викладачів технічних вишів, оскільки це сприяє кращому засвоєнню матеріалу студентами та підвищенню якості навчання. Володіння діловою риторикою та корелятивними навичками допомагає студентам вирішувати завдання в умовах ринкової економіки, а також покращує їхні можливості на ринку праці.

Вивчення риторики сприяє підвищенню мовленнєвої культури та культури загалом, що є актуальним в сучасному суспільстві, де важливість грамотності та професійного спілкування постійно зростає.

Уміння користуватися правильно усною та письмовою науковою мовою відіграє важливу роль у роботі викладача у вищих технічних закладах.

Крім того, певні знання ділової риторики в умовах ринкової економіки та ефективного використання корелятивних навичок можуть мати важливий і навіть вирішальний вплив на зростання престижу, конкурентоспроможності та творчого потенціалу молодого фахівця. Сучасні науковці з риторики такі як С. Абрамович, Г.Золотухін, В. Маслюк, Г. Сагич та ін.. риторичку трактують як засіб становлення особистості, як засіб комунікації з собою, з іншими, зі світом [4]. Отже, риторика (умовно назвемо її технічною) буває усною та письмовою.

З перших днів навчання в університеті, коли студенти починають слухати лекції викладачів, вони знайомляться з риторикою. Чудова можливість вивчати усну технічну риторичку надається студентам під час спілкування з викладачем на лабораторному практикумі, на семінарських заняттях, при підготовці доповідей на студентські наукові конференції та під час виконання курсових і дипломних проєктів. Іншим важливим моментом є оволодіння студентами правильною технічною письмовою мовою, що може бути досягнуто шляхом цього можна

досягти шляхом навчання написання конспектів лекцій. Риторика сприяє підвищенню мовленнєвої культури та культури загалом.

Риторика, за визначенням, - це "наука про ораторське мистецтво і ширше - про художню прозу взагалі". Іншими словами, риторика - це красномовство, тобто здатність людини чітко, логічно послідовно, яскраво і водночас грамотно викладати свої думки. З найдавніших часів риторику вважали найважливішою особливістю людського інтелекту, притаманною видатним особистостям - громадським і державним діячам, юристам, ученим, людям мистецтва[2].

Звісно, слід визнати, що для людей, зайнятих у гуманітарній сфері діяльності, володіння словом є однією з найважливіших професійних якостей. Для тих же, хто працює в галузі інженерії, природничих і точних наук, риторика у звичному сенсі цього слова не має настільки основоположного значення: на перше місце тут виступає мова цифр, формул. Уміння говорити і писати суворою науковою мовою відіграє суттєву роль і в їхній діяльності, але особливо - в роботі викладачів технічних вишів, бо становить вельми помітну частину їхньої педагогічної майстерності.

Крім того, в умовах ринкової економіки оволодіння діловою риторикою та її ефективне застосування може мати неабияке, а часом і вирішальне значення для зростання престижу, конкурентоспроможності та творчого потенціалу молодого фахівця.

Східна мудрість говорить: "Знати, щоб уміти". Уміння будувати стосунки з людьми, знаходити підхід до них, розташовувати їх до себе потрібне кожному. Це вміння лежить в основі життєвого і професійного успіху.

За словами Д. Карнегі, ефективність діяльності керівника тільки на 15 % залежить від його технічних знань, а на 85 % - від його вміння ладнати з людьми, розташовувати їх до себе.

Отже, риторика (назвемо її умовно технічною) може бути розмовною (усною) і письмовою. З перших днів навчання у виші, коли студент починає слухати лекції, він уже долучається до риторики, тому дуже важливо, щоб лекції читали викладачі, які володіють високою культурою мовлення.

На жаль, таких небагато, та й вони опановують ораторську майстерність самотійно, ніде не навчаючись цього спеціально.

Ця таблиця надає огляд основних аспектів риторики, які є важливими для інженерів у їхній професійній діяльності.

Характеристика риторики в інженерії	Опис
Ефективне спілкування	Здатність чітко та лаконічно висловлювати свої ідеї та думки для успішного спілкування з колегами, клієнтами та іншими учасниками інженерних проектів.
Презентаційні навички	Вміння впевнено та зрозуміло презентувати інженерні рішення та проекти перед аудиторією.
Аналітичні здібності	Здатність логічно аналізувати складні інженерні виклики та шукати оптимальні рішення на основі аргументованого міркування.
Технічне письмо	Навички грамотного та структурованого письма, необхідні для підготовки технічної документації, звітів та комунікації з іншими фахівцями в галузі.
Уміння вирішувати конфлікти	Здатність ефективно вирішувати конфліктні ситуації та досягати консенсусу в команді, що сприяє успішному завершенню проектів.
Навички співбесід та презентацій	Підготовка до ефективних співбесід інтерв'ю та презентацій, що допомагає студентам та професіоналам представляти себе та свої проекти впевнено та переконливо.

Значні можливості для навчання здобувачів усної технічної риторики надає спілкування з викладачем під час співбесід, колоквиумів, під час проходження лабораторних практикумів, підготовці виступів на конференціях студентського наукового товариства або курсових і дипломних проектів. У процесі такого спілкування здобувач має навчитися вміння стисло, але повно формулювати мету лабораторної роботи, курсового або дипломного проектів; принципи роботи приладу або установки; принципи, що лежать в основі того чи іншого методу аналізу[3]. Крім того, йому необхідно вміти робити висновки з виконаної роботи, коротко і чітко ставити запитання і в стислій формі, логічно послідовно відповідати на них.

Крім розвитку усного технічного мовлення, однак, необхідно вчити студента і грамотного письмового викладу результатів своєї роботи, оскільки, на жаль, досвід авторів свідчить, що здатність робити це у більшості з них відсутня: грамотно написати звіт або описати результати своїх досліджень під час виконання дослідницького дипломного проекту можуть далеко не всі.

Утім, нерідко з багатьох дисциплін лабораторна робота завершується лише внесенням даних, отриманих студентом, у готову таблицю, а звіт про її виконання взагалі не потрібен. Якщо ж такий звіт усе-таки передбачено, студент, як правило, переписує стандартну методику проведення роботи, без урахування того, які відхилення від стандартного пропису відбулися під час її виконання, а викладач часто такий звіт підписує.

Але й за правильної постановки методики проведення лабораторної роботи, коли студент веде лабораторний журнал, куди записує всі дані, отримані під час її виконання, свої спостереження тощо, узагальнення результатів у формі звіту, як правило, викликає труднощі: мало хто може логічно послідовно, стисло і граматично правильно зробити це.

Не менш важливим засобом залучення студентів до грамотної технічної письмової мови є навчання їх конспектування лекцій. Ні для кого не секрет, що останнім часом відбувається зниження рівня мовленнєвої культури. Риторика

багато в чому виховує неприйняття цих негативних явищ і тим самим сприяє підвищенню мовленнєвої культури, а отже, і культури взагалі.

Володіння риторичними навичками є невід'ємною частиною професійної діяльності викладачів у вищих технічних навчальних закладах. Це сприяє якіснішому сприйняттю матеріалу студентами та покращує ефективність навчання.

Ділова риторика та корелятивні навички мають важливе значення для успішної кар'єри молодих фахівців у технічній сфері. Вони допомагають вирішувати завдання у ринкових умовах та підвищують конкурентоспроможність на ринку праці.

Вивчення риторики сприяє підвищенню мовленнєвої культури студентів та загалом сприяє розвитку культурного рівня суспільства. Отже, це важливий аспект підготовки молодого покоління до життя і роботи в сучасному світі.

Список використання джерел

1 Бондаренко В.В. Риторика: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Харків: Вид-во ХНАДУ, 2013. – 109 с

2.Голуб Н. Б. Риторика у вищій науці : [монографія] / Н. Б. Голуб. – Черкаси : Брама-Україна, 2014

3 Курінна А. Ф. Розвиток риторичних можливостей особистості в професійній педагогічній діяльності / А. Курінна // Корицька Г., Курінна А., Присяжнюк Ю., Путій Т.: [монографія]. – Запоріжжя : Акцент Інвест-трейд, 2017.

4. Ткаченко Л.П. Риторика в системі професійного навчання: історія встановлення навчальної дисципліни: монографія. – Харків, 2016 р.428 с.

МЕТОДИ ТА ФУНКЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТЕХНІЧНОГО ЗВО

Христина Носик, здобувач

Ірина Ткаченко, старший викладач

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Для виконання завдань, які постали перед вищою школою, потрібно вдосконалювати навчально-виховний процес, розробляти нові методи і форми